

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่างๆ ในสังคมโลก ในช่วงศตวรรษที่ 20 ที่ดำเนินการมาโดยต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ได้ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของแต่ละประเทศเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในหลายมิติที่สำคัญ ได้แก่ ความต้องการเพิ่มขีดความสามารถ แข่งขันของประเทศ การปฏิรูประบบการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participative Democracy) การเพิ่มบทบาทและขยายตัวของเครือข่ายองค์กรทางสังคมในการ กำหนดนโยบายสาธารณะ ในด้านสังคมวัฒนธรรม การเพิ่มจำนวน การมีพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลงและความหลากหลายของประชากรในสังคมการเมืองต่างๆ ที่เพิ่มมากขึ้น กระตุ้นให้เกิดแรงผลักดันในเรื่องการปรับเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐ ภายใต้กรอบแนวคิดระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและระบบทุนนิยมแบบเสรี เช่น การส่งเสริมให้องค์การภาคประชาสังคมมีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การเปิดให้ระบบตลาดเป็นกลไกที่มีบทบาทในการดำเนินการทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการเพิ่มบทบาทและส่งเสริมให้เครือข่ายองค์กรประชาสังคมเข้ามามีบทบาทในกระบวนการนโยบายสาธารณะ และการแก้ไขปัญหาของสังคมการเมืองเพิ่มขึ้น

การเปลี่ยนแปลงสังคมการเมืองดังกล่าว ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของภาครัฐให้ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ภายในความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก ซึ่งการปรับตัวดังกล่าว เรียกว่า การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) แนวความคิดดังกล่าวต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และวิธีการบริหารงานภาครัฐไปจากเดิมที่ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้า (Input) และอาศัยกฎระเบียบเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความถูกต้อง สุจริต และเป็นธรรม โดยหันมาเน้นถึงวัตถุประสงค์และสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงาน ทั้งในแง่ของผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) และความคุ้มค่าของเงิน รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนผู้รับบริการ โดยนำเอาเทคนิควิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้มากขึ้น เช่น การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การวัดและประเมินผลงาน การบริหารคุณภาพโดยรวม การรื้อปรับระบบ เป็นต้น (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2549 : 26-27) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิตยา พรหมวนิช (2547 : บทคัดย่อ) เรื่อง การสังเคราะห์การปรับเปลี่ยนบทบาทของสถาบันราชภัฏ โดยสรุปว่า ปัจจัยภายนอกหลักที่ส่งผลกระทบต่อปรับเปลี่ยนบทบาทของสถาบันราชภัฏ คือ นโยบายของรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นสิ่งกำหนดทิศทาง การดำเนินงาน และปัจจัยภายในหลัก คือ นโยบายซึ่งกำหนดให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ โครงสร้างการบริหารจัดการที่ปรับเปลี่ยนเป็นการภายในและเป็นทางการ
 อุดมการณ์ของประชาคมที่มุ่งประโยชน์ต่อชนบทและท้องถิ่น ศักยภาพของสถาบันด้านบุคลากร
 และงบประมาณที่ได้รับการควบคุมภายใต้ระบบราชการ จากผลการเปลี่ยนแปลงของปัจจัย
 ภายนอกส่งผลให้ปัจจัยภายในของสถาบันเปลี่ยนแปลง และสถาบันราชภัฏเกิดการปรับเปลี่ยน
 ทิศทาง พัฒนาการ และบทบาทไปตามลำดับ คือ สถาบันราชภัฏมีการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงจาก
 โรงเรียนฝึกหัดครู เป็นสถาบันอุดมศึกษาในรูปวิทยาลัยและเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สมบูรณ์ขึ้นใน
 รูปของสหวิทยาลัยและสถาบัน โดยมีการปรับทิศทางจากการมุ่งประโยชน์ต่อชนบทและท้องถิ่น
 ไปสู่การมุ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีรูปแบบสมบูรณ์ขึ้น และมุ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการ
 พัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งได้ปรับเพิ่มบทบาทจากภารกิจการผลิตครูเพียงภารกิจเดียวไปสู่ภารกิจหลัก
 เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัย คือ การจัดการศึกษา การวิจัย การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการ
 บริการทางวิชาการ รวมทั้งได้ผนวกภารกิจที่เป็นลักษณะเฉพาะของสถาบัน คือ การส่งเสริมวิทย
 ฐานะครู และการปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ซึ่งในส่วนที่พบว่า มีการปรับเปลี่ยน
 ชัดเจนคือ ภารกิจจัดการศึกษาที่ปรับจากหลักสูตรประกาศนียบัตร สาขาวิชาการศึกษาและ
 ขยายตัวเป็นหลักสู่อุดมศึกษาที่หลากหลายนทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ขณะที่ ปรีชา
 อุตระกุล (2549 : คำนำ) เห็นว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นมหาวิทยาลัยไทยเพื่อความเป็นไท
 ทำหน้าที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่ตาม
 พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 โดยเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งความเป็นเลิศทาง
 วิชาการบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล เพื่อสร้างและพัฒนา
 องค์ความรู้ สร้างบัณฑิตที่มีความรู้คู่ความดี สร้างสำนึกในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและ
 ของชาติ เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ประสานความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย
 ชุมชน และองค์กรอื่นเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและ
 เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ถือเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏที่จัดตั้งขึ้นใหม่ซึ่งยังขาด
 ความพร้อม และศักยภาพในหลายๆ ด้าน โดยจัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อ
 วันที่ 26 สิงหาคม 2539 และวันที่ 20 เมษายน 2540 โดยอนุมัติให้มีการจัดตั้งสถาบันราชภัฏใหม่
 5 แห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ สถาบันราชภัฏชัยภูมิ สถาบันราชภัฏร้อยเอ็ด สถาบัน
 ราชภัฏศรีสะเกษ สถาบันราชภัฏนครพนม และสถาบันราชภัฏกาฬสินธุ์ (มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 กาฬสินธุ์, 2550 : 3) ต่อมาเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2547 มีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
 ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 ด้วยบทบาทหน้าที่ตามปรัชญาและพันธกิจ
 มหาวิทยาลัย ได้เน้นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน เปิดโอกาสให้ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาได้รับ
 โอกาสเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย มีเงินออมเพื่อสนับสนุนการศึกษาของบุตรหลานน้อย
 เม็ดเงินที่เป็นรายได้จากการประกอบอาชีพปัจจุบันต่ำ เป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงสูง อาชีพที่ต้อง
 พึ่งพาสภาพดินฟ้าอากาศที่ควบคุมไม่ได้ สถานะทางสังคมเป็นผู้ที่ต้องพึ่งพาบริการสาธารณะ

ทางสังคมตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่ผู้ใช้บริการซึ่งเป็นบุคคลส่วนใหญ่ที่อยู่อาศัยโดยรอบเขตพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่ซึ่งยังขาดความพร้อม และศักยภาพในหลายๆ ด้าน ส่งผลให้มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ประสบปัญหาในหลายๆ ด้าน ที่สำคัญคือ การมีนักศึกษาจำนวนน้อย โครงสร้างพื้นฐานไม่สะดวกต่อการเดินทางเข้ามาศึกษา บุคลากรผู้ปฏิบัติงานไม่พอเพียง อาจารย์ผู้สอนต้องทำหน้าที่สอนนักศึกษาฝึกอบรมประชาชนทั่วไป ทำงานวิจัยและทำงานในสายสนับสนุนด้วยจึงมีภาระหนักมาก มหาวิทยาลัยไม่มีรายได้อื่นเพียงพอกับการขยายหลักสูตรเพิ่ม เนื่องจากไม่มีอัตรากำลังอาจารย์ผู้สอนที่มีคุณสมบัติตรงตามหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา ตั้งเข็มมุ่งพัฒนา มหาวิทยาลัยสู่อนาคต โดยมีรูปแบบทางเลือกที่เหมาะสม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับกรอบการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองระดับสากล ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อแนวนโยบายของรัฐบาลที่จะกำหนดแนวนโยบายเพื่อนำมาปฏิบัติกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ รวมทั้งการพัฒนาภายใต้กรอบของแผนยุทธศาสตร์จังหวัดกาฬสินธุ์และยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด "ร้อยแก่นสารสินธุ์" ที่ประกอบด้วย 4 จังหวัดคือ ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม และกาฬสินธุ์ โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

- 1) ยุทธศาสตร์การผลิตเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจแบบเข้มแข็งและแข่งขันได้
- 2) การพัฒนาทุนมนุษย์และสังคมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งมีเป้าประสงค์สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคนให้เป็นคนดีมีคุณภาพ และ
- 3) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ประกอบกับข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงเร่งด่วน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550 : ก-ค)

ทั้งนี้ แนวโน้มของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในอนาคตจะเป็นไปในทิศทางใด มหาวิทยาลัยจะเตรียมพร้อมในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างไร จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาสภาพการณ์ในอนาคตเพื่อเป็นแนวทางในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในประเด็นนี้ ได้มีนักวิจัย นักวิชาการ ผู้ศึกษาด้านอนาคตขององค์กรในด้านต่างๆ อาทิ ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2549) ได้ศึกษาอนาคตการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น สรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีศักยภาพในการพัฒนาสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยในอนาคตได้โดยการจัดสรรทรัพยากรและการบริหารจัดการที่เหมาะสมในด้านงบประมาณ บุคลากร การเรียนการสอนและบริหารงานวิจัย สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์ (2550 : บทคัดย่อ) ศึกษาอนาคตภาพที่เป็นไปได้ของวิทยาลัยมหาสารคาม ตามภารกิจ 4 ด้านของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริหารวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ร่วมกับองค์ประกอบการเปลี่ยนแปลงขององค์กรอีก 4 ด้าน ได้แก่ โครงสร้าง

องค์การ เทคโนโลยี บุคลากร และวัฒนธรรมองค์การ นกคณ พูลสวัสดิ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ พบว่ายุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ พ.ศ.2551-2555 มี 4 เป้าหมายหลัก คือ การผลิตบัณฑิตเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น การพัฒนาองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อให้บริการชุมชน การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ การบริหารจัดการเพื่อปรับปรุงและพัฒนามหาวิทยาลัย

จากตัวอย่างการศึกษานานาชาติภาพต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น มีนัยสำคัญสะท้อนให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์มีความจำเป็นต้องศึกษานานาชาติที่เป็นไปได้ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในทศวรรษหน้า เพื่อคาดการณ์ถึงผลลัพธ์และผลกระทบต่อนื่องที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้สูงมากในอนาคต ประชาคมที่เกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนและต้องมีการประเมินและพัฒนามหาวิทยาลัยให้เข้ากับบริบทอนาคต อนาคตของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์จะมีภาพเป็นอย่างไรนั้นต้องอาศัยความคิดเห็นจากผู้มีประสบการณ์ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อแสวงหาแนวทางพัฒนามหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับความคาดหวังของการเป็นสถาบันอุดมศึกษาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จากความสำคัญ เหตุผลความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา อนาคตภาพที่เป็นไปได้ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในทศวรรษหน้า เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนามหาวิทยาลัยให้เข้ากับบริบทอนาคต ตลอดจนการกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามอุดมการณ์ต่อไป

คำถามการวิจัย

อนาคตภาพที่เป็นไปได้ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในทศวรรษหน้าควรมีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานานาชาติที่เป็นไปได้ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในทศวรรษหน้า

ข้อตกลงเบื้องต้น

อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้ากำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านคาดการณ์ภาพอนาคตจนกระทั่งมีฉันทามติว่าเป็นภาพในอนาคตที่ควรเป็นมากที่สุดภายในปี พ.ศ.2560 โดยใช้พื้นฐานการคิดจากแนวคิด ทฤษฎี การเรียนรู้ การสังสมประสบการณ์มาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์และสังเคราะห์อนาคตภาพในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ในการวิจัยครั้งนี้

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตการวิจัยที่เป็นข้อจำกัดที่สำคัญ ดังนี้

1. การวิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงปี 2552 – 2553 เป็นช่วงก่อนที่การควมรวมมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ กับมหาวิทยาลัยราชภัฏมณฑล วิทยาเขตกาฬสินธุ์ เป็น “มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์”
2. การวิจัยอนาคตภาพ จะจำกัดเฉพาะช่วงปี พ.ศ.2551-2560 (หรือ ค.ศ.2008-2017) เท่านั้น
3. การวิจัยอนาคตภาพจำกัดพิจารณาใน 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และด้านการบริหารจัดการองค์การ
4. ดำเนินการโดยประยุกต์ใช้เทคนิคเดลฟายประยุกต์ (Applied Delphi Technique) กำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญ 20 คน และการจัดเวทีประชาคม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เรื่องอนาคตภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้า ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดในการจัดการอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 พบว่า องค์ประกอบหลักของการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ วัตถุประสงค์ ตามมาตรา 7 และภารกิจตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 ที่มีภารกิจบัญญัติไว้ในกฎหมายเป็นการเฉพาะ ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งต้องถือปฏิบัติเป็นหลัก ดังนี้

1. แสวงหาความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และ ภูมิปัญญาสากล

2. ผลิตภัณฑ์ที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำคัญในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิตดังกล่าว จะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ

3. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

4. เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและนักการเมืองท้องถิ่น ให้มีจิตสำนึก ประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

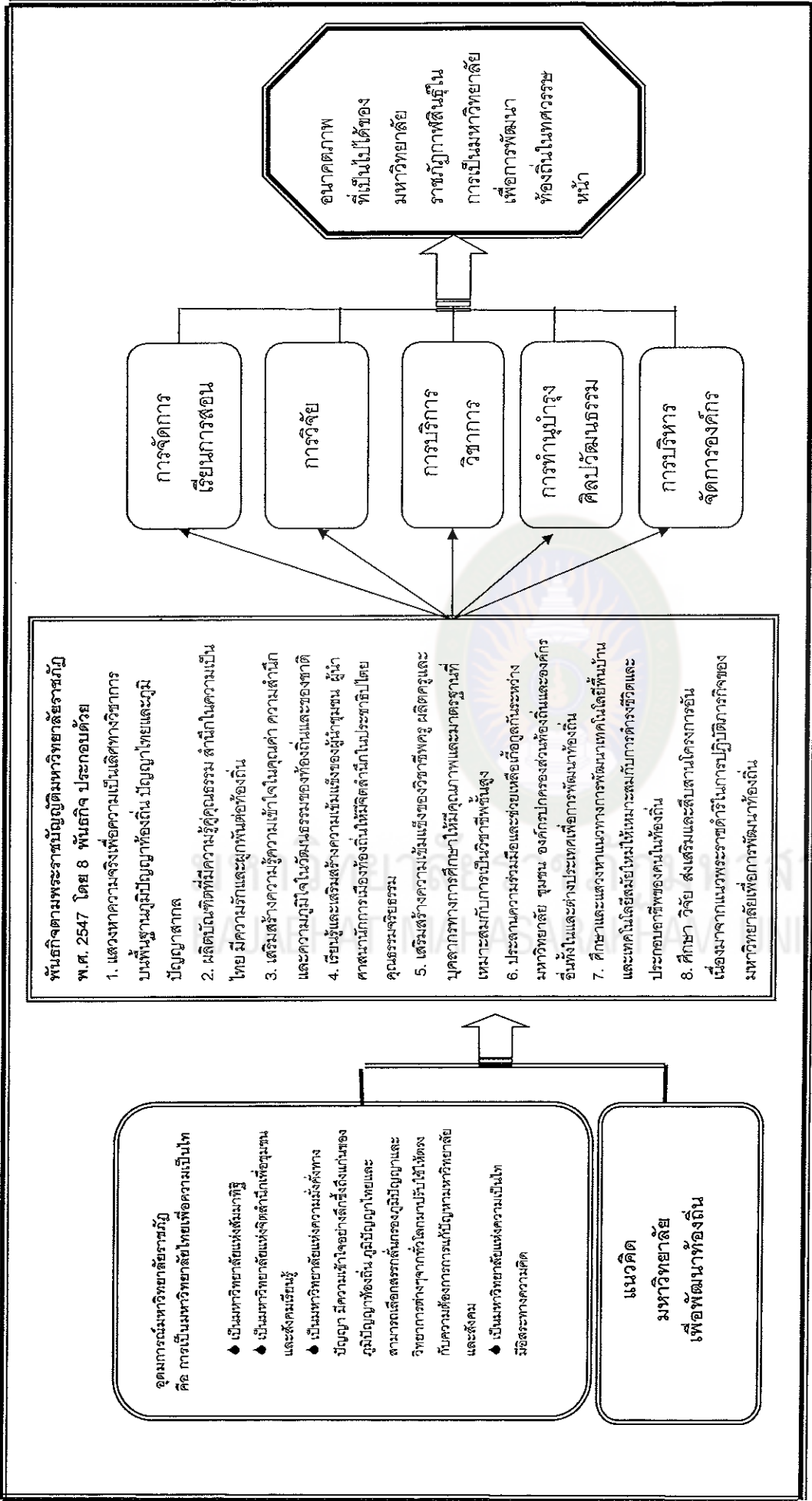
5. เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

6. ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ องค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

7. ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น และการแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

8. ศึกษา วิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติภารกิจ ของมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาคครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประเด็นแนวคิดการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และ ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามกรอบแนวคิดของ ถนอม อินทรกำเนิด (2547) สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ (2546) ปรีชา อุตระกุล (2549) วิจารย์ พานิช (2546) เรืองชัย ทรัพย์นรินทร์ (2544) และ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2550) และจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาสรุปเป็นกรอบความคิดการวิจัยได้เป็นประเด็นด้านต่างๆ ดังปรากฏในแผนภาพที่ 1 ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ (Possible Scenarios of Kalasin Rajabhat University) หมายถึง ภาพแนวโน้มในอนาคตที่เป็นไปได้ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นตรงกันเป็นฉันทามติว่าจะเกิดขึ้นกับมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2551-2560)

ทศวรรษ หมายถึง รอบ 10 ปี เป็นการอ้างถึงช่วง 10 ปีช่วงใดช่วงหนึ่ง ปกติแล้วจะใช้กับคริสต์ศักราช ทศวรรษที่ 10 คือ ค.ศ.1-10 เรื่อยไปจนถึง ทศวรรษที่ 2000 คือ ค.ศ.1991-2000 เป็นต้น ปัจจุบันเริ่มนิยมใช้คำว่า พุทธทศวรรษ บ้างแล้ว โดยเทียบเคียงกับแนวคิดข้างต้น ในการวิจัยครั้งนี้ ทศวรรษ หมายถึง ช่วงปี พ.ศ.2551-2560 (หรือ ค.ศ.2008-2017)

มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (The University for Community Development) หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ประกาศนียบัตร อนุปริญญา ปริญญาตรี ปริญญาโท และ ปริญญาเอก รวมทั้งการทำกรวิจัยและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ซึ่งสถานศึกษาเหล่านี้ให้ความสำคัญ มุ่งมั่นสร้างความแข็งแกร่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากลในการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อนำมาจัดการศึกษาเพื่อปวงชน เปิดโอกาสให้ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาในท้องถิ่นได้รับโอกาสมากขึ้นเพื่อยกระดับความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และความชำนาญของปวงชนในท้องถิ่นให้สูงขึ้นได้

การวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Research) หมายถึง วิธีการรวบรวมคำตอบหรือความคิดเห็นที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะเป็นไปได้ในอนาคต โดยมุ่งลดผลกระทบทางด้านความคิดระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

เทคนิคเดลฟายประยุกต์ (Applied Delphi Technique) หมายถึง การนำเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายมาพัฒนา ปรับปรุง ประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความเป็นมา สภาพปัจจุบันและแนวโน้มเพื่อประมวลอนาคต ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ โดยใช้ข้อมูลจากขั้นที่ 1 เป็นพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 3 กระบวนการ Delphi สร้างอนาคตภาพจากฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนที่ 4 ยืนยันอนาคตภาพด้วยประจักษ์จากสาธารณชนโดยวิธีการจัดเวทีประชาคม

ผู้เชี่ยวชาญ (Expert) หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ ทักษะ ในการบริหารและจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในการใช้บัณฑิตหรือผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาในการปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือองค์กร และในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งในระดับปัจเจกชนและปวงชน

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการที่มหาวิทยาลัยทำให้นักศึกษา ผู้เข้ารับการอบรมสัมมนา เกิดการเรียนรู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและโปรแกรมวิชา ในที่นี้รวมถึง การเปิดหลักสูตร โปรแกรมวิชาในระดับต่าง ๆ

การวิจัย หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการในการแสวงหาความรู้ ความจริง หรือคำตอบที่เชื่อถือได้ของข้อสงสัยหรือปัญหา โดยคำตอบที่เชื่อถือได้นั้นจะต้องมีองค์ประกอบ 2 ประการคือ มีพยานหลักฐานหรือข้อมูลยืนยัน และมีกระบวนการหรือวิธีการที่เชื่อถือได้

การบริการวิชาการ หมายถึง การให้บริการวิชาการที่เป็นภารกิจหลักด้านหนึ่งของมหาวิทยาลัย จำแนกเป็น การให้บริการวิชาการระหว่างส่วนงานภายในมหาวิทยาลัย การให้บริการวิชาการแก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรอื่นของรัฐ การให้บริการวิชาการแก่องค์กรเอกชน หรือบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย รูปแบบการให้บริการวิชาการ ที่สำคัญได้แก่ การฝึกอบรม สัมมนา อภิปราย บรรยาย เป็นต้น

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม หมายถึง การมีจิตสำนึก การเห็นคุณค่าและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของท้องถิ่นและประเทศ โดยเป็นผู้ประพฤติและชี้้นำให้ผู้อื่นปฏิบัติ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของหน่วยงานทางการศึกษา ในการส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกให้กับทางคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ตระหนักและมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

การบริหารจัดการองค์กร หมายถึง การทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ โดยอาศัยทรัพยากรทางการบริหารที่มีอยู่ จัดสรร จัดลำดับ มอบหมายให้ผู้อื่นทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ การบริหารจะมีขั้นตอน มีกระบวนการ มีความต่อเนื่อง มีการติดตามประเมินผล เพื่อให้รู้ว่าได้ผลหรือไม่ได้ผล ดังนั้นเพื่อให้การบริหารสามารถทำงานได้จึงต้องมีผู้บริหาร (Manager) ที่จะมาทำหน้าที่บริหารจัดการองค์กร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผู้บริหารและประชาคมของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์สามารถนำขนาดตภาพที่เป็นไปได้ไปใช้เป็นกรอบในการทำงาน การตัดสินใจเพื่อวางแผน นโยบาย และยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยให้เหมาะสมกับบริบทในอนาคต
2. เป็นสารสนเทศสำหรับการขับเคลื่อน หรือจัดอุปสรรค รวมทั้งกระตุ้นปัจจัยส่งเสริมนโยบายในการบริหารเพื่อการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ในทศวรรษหน้า
3. บุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์มีความมั่นใจในการมองไปข้างหน้า คำนี้ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีโอกาสพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ สามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ อย่างไม่สะท้านกลัวเพราะมองเห็นภาพอนาคต
4. เป็นทางเลือกสำหรับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ที่มีบริบทคล้ายคลึงกันได้มีแนวทางกำหนดอนาคตของสถาบันอย่างเหมาะสมต่อไป